

Spis treści

<i>Stanisław Czerniak, Rafał Michalski, Arnold Gehlen jako klasyk antropologii filozoficznej XX wieku</i>	7
Droga filozofa do antropologicznego <i>opus magnum</i> (1904–1935) ...	7
Gehlen a tradycja antropologii filozoficznej, inspiracje biologiczne ...	18
„Zwrot antropologiczny” – <i>Człowiek. Jego natura i stanowisko w świecie</i>	36

Wprowadzenie

1. Człowiek jako biologiczna osobliwość	45
2. Odrzucenie schematu stopni.....	58
3. Pierwsze pojęcie człowieka	69
4. Kontynuacja tej samej intuicji	80
5. Działanie i język	86
6. Działanie i popędy.....	91
7. Nadwyżka popędowa i kontrola popędów.....	98
8. Prawo odciążenia – rola świadomości	104
9. Zwierzę i jego wokółświat. Herder jako prekursor	116

Część I

Szczególne morfologiczne stanowisko człowieka

10. Prymitywizmy organologiczne	133
11. Teoria Bolka i pokrewne teorie	150
12. Problem ewolucji człowieka	175

Część II

Percepcja, ruch, język

13. Elementarne procesy kolisté w interakcji	185
14. Kontynuacja	196

15. Granice zwierzęcych osiągnięć	205
16. Optyczne postaci i symbole.....	215
17. Wyobraźnia motoryczna i sensoryczna	241
18. Motoryczny symbolizm	249
19. Dwa korzenie języka	255
20. Rozpoznanie. Trzeci korzeń języka	259
21. Teoria zabawy – czwarty korzeń języka	268
22. Rozszerzenie zakresu doświadczenia	277
23. Wyższe doświadczenie na poziomie motorycznym	288
24. Dźwiękowe gesty. Piąty korzeń języka	294
25. Zaplanowane działania	300
26. Rekapitulacja omówionych podstaw języka	304
27. Element samego języka	309
28. Pierwotne czynniki rozwoju języka	316
29. Skutki rozwoju języka: wyobrażenie	323
30. Skutki rozwoju języka: dostosowanie się świata wewnętrznego i zewnętrznego	328
31. Bezgłonne myślenie	337
32. Problemy pochodzenia języka	341
33. Dalszy rozwój języka.....	349
34. Specyficzne dla języka fantazmaty	360
35. Poznanie i prawda	368
36. Pewność irracjonalnego doświadczenia	382
37. Przyczynek do teorii wyobraźni	398

Część III

Prawa rządzące ludzkimi popędami. Charakter. Problem ducha

38. Odrzucenie teorii popędów	413
39. Dwa prawa rządzące popędami. Hiatus	419
40. Otwartość na świat popędów.....	425
41. Dalsze prawa rządzące ludzkimi popędami.....	438
42. Nadwyżka popędowa. Prawo chowu.....	447
43. Charakter	462
44. Ekspozycja kilku problemów ducha	475

Rafał Michalski, Jarosław Rolewski, Człowiek. Jego natura

<i>i stanowisko w świecie – komentarz filozoficzny</i>	503
Uwagi tłumaczy	503
<i>Człowiek. Jego natura i stanowisko w świecie – korekty pierwszego wydania</i>	517